

Čj. UOOU-00742/13-83

ROZHODNUTÍ

Předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů, jako příslušný odvolací orgán podle § 2, § 29 a § 32 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, a podle § 10 a § 152 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, rozhodl dne 2. května 2013 podle ustanovení § 152 odst. 5 písm. b) správního řádu, takto:

Rozklad účastníka řízení České republiky – Ministerstva práce a sociálních věcí, se sídlem Na Poříčnickém právu 1, 128 00 Praha 2, IČ: 00551023, proti rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů čj. UOOU-00742/13-77 ze dne 8. března 2013, **se zamítá.**

Odůvodnění

Správní řízení pro podezření ze spáchání správního deliktu podle § 45 odst. 1 písm. h) zákona č. 101/2000 Sb. bylo zahájeno oznámením o zahájení řízení, které bylo účastníkovi řízení, České republice – Ministerstvu práce a sociálních věcí, se sídlem Na Poříčnickém právu 1, 128 00 Praha 2, IČ: 00551023 (dále jen „účastník řízení“) doručeno dne 28. ledna 2013. Podkladem pro zahájení řízení byl spisový materiál shromážděný v rámci kontroly provedené inspektory Úřadu pro ochranu osobních údajů Mgr. et Mgr. Boženou Čajkovou a Ing. Josefem Vaculou ve dnech 2. března 2012 až 15. ledna 2013.

Na základě provedeného dokazování a shromážděného spisového materiálu vydal správní orgán prvního stupně dne 8. března 2013 rozhodnutí čj. UOOU-00742/13-77, kterým rozhodl, že účastník řízení spáchal správní delikty podle § 45 odst. 1 písm. h) zákona č. 101/2000 Sb. tím, že jako správce osobních údajů zpracovávaných v Jednotném informačním systému práce a sociálních věcí (ad I.) prostřednictvím emailové zprávy odeslané dne 20. ledna 2012 z emailové adresy Mgr. Martina Žárského informoval zaměstnance, že nemají-li přiřazenou roli, mohou pracovat na principu tzv. zdvojené či násobené identity, čímž porušil povinnost stanovenou v § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., a dále (ad II.) nedisponoval v červenci 2012 elektronickými záznamy za období leden až únor 2012, které by umožnily určit a ověřit, kdy, kým a z jakého důvodu byly osobní údaje zaznamenány nebo jinak zpracovány, čímž porušil povinnost stanovenou v § 13 odst. 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb. Za tyto správní delikty byla účastníkovi řízení uložena pokuta ve výši 500.000 Kč.

Správní orgán prvního stupně konstatoval, že se účastník řízení na základě novely zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, stal správcem Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí. Součástí tohoto

systemu jsou veškeré údaje z informačních systémů o dávkách státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi, o příspěvku na péči, o dávkách pro osoby se zdravotním postižením a v oblasti státní politiky zaměstnanosti.

Dle vnitřních předpisů účastníka řízení je přístupový účet tvořen standardně kombinací uživatelského jména a přístupového hesla nebo certifikátem uloženým na kartě zaměstnance a PIN kódem čipové karty, přičemž sdílení přístupových účtů několika zaměstnanci je zakázáno. Dne 20. ledna 2012 byli zaměstnanci informováni prostřednictvím emailové zprávy odeslané z emailové adresy Mgr. Martina Žárského, že nemají-li přiřazenou roli, mohou pracovat na principu tzv. zdvojené či násobené identity. Uvedená zpráva byla podepsána náměstkem ministra a náměstkem generálního ředitele úřadu práce.

Správní orgán prvního stupně dále na základě spisového materiálu konstatoval, že účastník řízení nedisponoval v červenci 2012 elektronickými záznamy (logy) za období leden až únor 2012, které by umožnily určit a ověřit, kdy, kým a z jakého důvodu byly osobní údaje zaznamenány nebo jinak zpracovány. Na základě výzvy v průběhu kontroly ze dne 20. června 2012 doložil pouze archivní logy dvou náhodně vybraných zaměstnankyň za měsíc květen. Dle jeho vyjádření se tak stalo z technických důvodů, neboť logy jsou ukládány na systémový disk daného serveru, přičemž na každém serveru je cca 40 GB místa, a to se po zaplnění přepisuje novými logy.

Účastník řízení ve svém vyjádření před správním orgánem prvního stupně uvedl, že jen malé procento dávek se podařilo v prvních týdnech měsíce ledna 2012 zpracovat až k finálnímu stádiu výplaty sociální dávky, dále, že s účinností od 1. ledna 2012 došlo ke změně právní úpravy u dávek doplatku na bydlení. Pokynem ze dne 20. ledna 2012 tedy mělo být zabezpečeno, aby nevznikaly nedůvodné průtahy ve správních řízeních. Pro dokreslení situace předložil účastník řízení také přehled finančních prostředků vyplacených v sociálním systému v lednu 2012 a přehled přesčasových hodin pracovníků Úřadu práce ČR. Dále uvedl, že pokyn ze dne 20. ledna 2012 byl od února 2012 obsolentní a doložil jeho formální zrušení. Následně účastník řízení jako své doplnění vyjádření založil do spisu námítky proti kontrolnímu protokolu zn. INSP4-1329/12-69, které nad rámec výše uvedeného obsahují tvrzení, že dle zmiňovaného pokynu muselo být jednoznačně (písemně) zaznamenáno, kdo kterou dávku zpracoval, a to tak, aby bylo možné tyto úkony následně zanést do příslušného informačního systému.

Správní orgán prvního stupně v rozhodnutí k právnímu posouzení zjištěného skutkového stavu uvedl, že účastník řízení je nepochybně správcem osobních údajů v Jednotném informačním systému. Jako správce osobních údajů jednal vydáním pokynu ze dne 20. ledna 2012 v rozporu s povinností dle § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb. a především s § 13 odst. 4 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb., podle kterého má správce povinnost zajistit, aby fyzické osoby oprávněné k používání systémů pro automatizovaná zpracování osobních údajů měly přístup k osobním údajům odpovídajícím oprávněním těchto osob, a to na základě zvláštních uživatelských oprávnění zřízených výlučně pro tyto osoby. Uvedený pokyn je v přímém rozporu s touto povinností a také s vnitřními předpisy účastníka řízení. V této souvislosti se dále správní orgán prvního stupně zabýval otázkou liberace účastníka řízení z odpovědnosti za správní delikt, ale k tomuto postupu neshledal důvod, za který nepovažuje ani tvrzenou mimořádnost a výjimečnost situace, která nastala v lednu 2012, neboť ta ho nemůže zbavit odpovědnosti za přímé a vědomé vydání pokynu směřujícího k obcházení přijatých opatření.

Ve vztahu k porušení povinnosti pořizovat logy správní orgán prvního stupně uvedl, že skutečnost, že účastník řízení v červenci 2012 nedisponoval logy za období měsíců leden a únor 2012, je porušením povinnosti dle § 13 odst. 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb., které se nelze zbavit ani odkazem na mimořádnost situace v lednu 2012. K době uchování logů správní orgán prvního stupně uvedl, že za přiměřenou lze považovat jeden rok (analogicky

k § 57 odst. 1 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech), a to z důvodu možné zpětné evidence a kontroly přístupů do Jednotného informačního systému. Paralelní vedení listinných evidencí nesplnění této povinnosti nemůže nijak zhojit.

Při úvaze o výši sankce správní orgán prvního stupně přihlédl jako k přitěžující okolnosti z hlediska závažnosti k charakteru a rozsahu informačního systému stejně jako rozsahu zpracovávaných osobních údajů včetně citlivých. Jako k polehčující okolnosti přihlédl poté k době, po kterou mohlo docházet ke vstupu do systému pod společným účtem a heslem, dále k existenci alespoň listinné evidence přístupů, a také k cíli, ke kterému celý postup účastníka řízení směřoval (tj. naplnění veřejného zájmu na vyplacení příslušných dávek všem příjemcům). Způsob protiprávního jednání a okolnosti, za kterých k němu došlo, správní orgán nevyhodnotil ani jako přitěžující ani jako polehčující okolnosti.

Rozhodnutí čj. UOOU-00742/13-77 ze dne 8. března 2013 bylo doručeno účastníkovi řízení dne 11. března 2013. Proti tomuto rozhodnutí podal účastník řízení dne 22. března 2013 rozklad, který byl doručen Úřadu pro ochranu osobních údajů téhož dne prostřednictvím datové zprávy, tedy v zákonné lhůtě.

V podaném rozkladu účastník řízení uvádí, že je toho názoru, že správní orgán prvního stupně v rozporu s § 50 odst. 3 správního řádu dostatečným způsobem nezjistil obecný zájem české společnosti na funkčnosti systému výplaty sociálních dávek. Uvádí, že v průběhu roku 2012 vyvinul účastník řízení nemalé úsilí, aby výplata sociálních dávek byla zachována. Správní orgán prvního stupně opomněl vyhodnotit tu skutečnost, že zkušební provoz nového IT systému výplaty dávek objektivně neumožňuje odstranit všechny technické problémy. Výjimečná technická náročnost celého projektu je podtržena nebývalým rozsahem dat, který nemůže být předmětem zkušebního provozu v celém svém obsahu.

Dále účastník řízení uvádí, že je v jeho zájmu, aby ochrana osobních údajů klientů sociálního systému byla náležitě garantována. Výjimečnost situace ovšem způsobila zcela ojedinělou situaci, kdy ochrana osobních údajů klientů byla konfrontována se zachováním jejich ústavně zaručeného práva na přiměřené hmotné zajištění v tíživých životních situacích. Účastník řízení v této souvislosti odkazuje na čl. 30 Listiny základních práv a svobod a dále na nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 8/07, který klade důraz na přiměřené hmotné zabezpečení občanů ve stáří a ze kterého dle účastníka řízení vyplývá požadavek na bezpodmínečné zajištění funkčnosti sociálního systému. Dle účastníka řízení se tedy jedná o ústavněprávní konflikt práva na ochranu osobních údajů a práva na hmotné zabezpečení, kdy si lze představit výjimečné situace, ve kterých by ochrana osobních údajů klientů sociálních systémů ustoupila jejich právu na sociální dávku.

Závěrem účastník řízení v rozkladu uvádí, že správní orgán prvního stupně nepřiměřeně přísně posoudil přidělení tzv. zdvojené identity pracovníkům Úřadu práce ČR, které vedlo k zabezpečení řádného chodu systému výplaty sociálních dávek. Účastník řízení také neporušil povinnosti uložené §§ 14 a 15 zákona č. 101/2000 Sb., a nezaznamenal jakýkoliv související bezpečnostní incident či stížnost klientů v souvislosti se zavedením tohoto opatření, které navíc bylo krátkého časového trvání.

Ze shora uvedených důvodů v rozkladu navrhuje účastník řízení, aby předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů napadené rozhodnutí změnil tak, že se účastník řízení nedopustil žádného správního deliktu, případně aby bylo upuštěno od jeho finančního potrestání.

Odvolací orgán přezkoumal napadené rozhodnutí v celém rozsahu, včetně procesu, který předcházal jeho vydání, a dospěl k následujícím závěrům.

Předně odvolací orgán uvádí, že se plně ztotožňuje s právním hodnocením zjištěného skutkového stavu. Je tedy zřejmé, že se účastník řízení dopustil dvou jednání, které každé

samostatně naplňuje znaky správního deliktu. Vydání pokynu umožňujícího použití zdvojené identity při přístupu do Jednotného informačního systému je jednáním, které je v rozporu s povinností správce dle § 13 odst. 4 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb., a tedy znamená také nepřijetí takových opatření, která zabrání neoprávněnému nebo nahodilému přístupu k osobním údajům, jejich změně, zničení či ztrátě, neoprávněným přenosům, k jejich jinému neoprávněnému zpracování jakož i jinému zneužití. Zdvojený přístup neumožňuje ověřit a zjistit, který zaměstnanec prováděl zápisy, změny či čtení osobních údajů, a tedy z povahy věci vystavuje správce riziku, že nebude schopen v případě zneužití osobní údajů zjistit a prokázat, kdo ze zaměstnanců se takového jednání dopustil. Takové jednání tedy dle odvolacího orgánu naplňuje znaky skutkové podstaty správního deliktu dle § 45 odst. 1 písm. h) zákona č. 101/2000 Sb.

Druhým jednáním, kterého se účastník řízení dopustil, je nedostatečné uchovávání logů z informačního systému. Takové jednání je v rozporu s povinností dle § 13 odst. 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb., přičemž i v tomto případě se odvolací orgán shoduje se závěry a hodnocením správního orgánu prvního stupně, včetně odůvodnění přiměřené doby, po kterou by měl správce logy uchovávat. Odvolací orgán tedy konstatuje, že i tímto jednáním se účastník řízení dopustil správního deliktu dle § 45 odst. 1 písm. h) zákona č. 101/2000 Sb.

K tvrzení účastníka řízení v rozkladu, že správní orgán prvního stupně nepřihlédl k výjimečnosti situace a nezohlednil veřejný zájem na funkčnosti systému výplaty sociálních dávek (a to jako práva ústavního), odvolací orgán uvádí, že po přezkoumání napadeného rozhodnutí lze konstatovat, že se tímto aspektem správní orgán prvního stupně řádně zabýval a svoje závěry a úvahy odůvodnil.

Odvolací orgán nijak nezpochybňuje existenci veřejného zájmu na výplatě sociálních dávek a to i ve smyslu účastníkem řízení citované ústavní rovině; se závěry ústavního soudu i závěry účastníka řízení na povinnosti státu zajistit právo občanů na hmotné sociální zabezpečení lze tedy souhlasit. Ani tyto skutečnosti ovšem nezabavují účastníka řízení při plnění těchto úkolů dodržovat povinnosti stanovené zvláštními zákony, v posuzovaném případě zákonem č. 101/2000 Sb. Odvolacímu orgánu je známo, že před 1. lednem 2012 byly sociální dávky vypláceny řádně a bez větších problémů. K tomuto datu nenastala žádná živelná pohroma či nepředvídatelná situace, která by účastníka řízení přinutila postupovat v mimořádném režimu, a což by ospravedlňovalo účastníka řízení ke zvolenému postupu. Odvolací orgán tedy uvádí, že situace, za které docházelo ke změně kompetencí ve prospěch úřadů práce a ke změně používaného programového vybavení, nemůže být důvodem pro to, aby účastník řízení, resp. jakýkoliv jiný orgán veřejné moci nedodržel zákonné povinnosti při zpracování osobních údajů; změny tohoto druhu proto nelze provádět ze dne na den bez dostatečné analýzy stavu a potřebné přípravy. Proto skutečnost, že účastník řízení na uvedené změny nebyl dostatečně připraven (přičemž je obecně známou skutečností, že tento stav vyvolal částečně i sám), je tedy bez významu pro konečné právní posouzení a nemůže zakládat liberační důvod ve smyslu § 46 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb.

Z výše uvedených důvodů tedy odvolací orgán neshledal žádný důvod pro závěr, že by se účastník řízení svým jednáním nedopustil správního deliktu. Současně zde není ani důvod pro upuštění od uložení pokuty. Její výši považuje odvolací orgán za odpovídající závažnosti jednání účastníka řízení (i s přihlédnutím k horní hranici zákonné sazby dle § 45 odst. 3 zákona č. 101/2000 Sb.) a ze strany správního orgánu prvního stupně za řádně odůvodněnou.

Na základě všech shora uvedených důvodů tudíž odvolací orgán rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí se podle ustanovení § 91 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, nelze odvolat.

Praha 2. května 2013

otisk úředního razítka

RNDr. Igor Němec, v. r.
předseda

Za správnost vyhotovení:
Martina Junková